

บทที่ 1 บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ไผ่เป็นพืชที่มูลนิธิโครงการหลวงได้มีการนำเข้ามาทดสอบและปลูกในพื้นที่สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง และขยายไปยังพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหลายแห่งผ่านทางโครงการป้าชาวบ้าน จากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ไผ่ เป็นพืชที่เกษตรกรให้ความสนใจเลือกที่จะปลูกในพื้นที่ทำกิน เนื่องจากเกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ได้เร็วกว่าเมื่อเทียบกับกลุ่มไม้ต่างถิ่นและไม้พื้นถิ่น อีกทั้ง ไผ่ เป็นพืชที่ชุมชนมีการใช้ประโยชน์ทั้งในด้านการบริโภคและเป็นไม้ใช้สอยและสามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ส่วนหวายเป็นพืชท้องถิ่นที่ชุมชนบนพื้นที่สูงยังคงมีการใช้ประโยชน์ในแง่การบริโภคและใช้สอย นอกจากการใช้ประโยชน์ภายในครัวเรือนแล้ว หวายยังเป็นพืชที่สามารถสร้างรายได้แก่ชุมชน โดยหวายตัดหน่อเพื่อการบริโภคสามารถปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจ มีโรคและศัตรูพืชทำลายน้อย ทนต่อสภาพแห้งแล้งได้ดี อย่างไรก็ตามคุณภาพพันธุ์หวายในชุมชนยังไม่ดีพอ เนื่องจากมีหน่อเล็ก มีพันธุ์ปนกระจายอยู่ในแปลงปลูก การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ไม่หลากหลาย สำหรับหวายใช้เส้นนั้นสามารถสร้างรายได้อีกทางหนึ่ง เส้นหวายใช้เป็นวัตถุดิบในการจักสาน ทำเครื่องเรือน เครื่องใช้ และเฟอร์นิเจอร์ อย่างไรก็ตามหวายใช้เส้นมีอายุการเก็บเกี่ยวนาน (7-10 ปีขึ้นไป) และการเก็บเกี่ยวลำบาก พื้นที่ปลูกมีน้อย เนื่องจากหวายเป็นพืชที่อาศัยอยู่ร่วมกับป่า พื้นที่เหมาะสมต่อการปลูกขยายพันธุ์มีจำนวนลดลง ทำให้วัตถุดิบหวายที่ใช้ในการแปรรูปขาดแคลน การใช้ประโยชน์จากหวายในด้านอุตสาหกรรมเครื่องเรือนเครื่องใช้มีบทบาทต่อเศรษฐกิจไทยอย่างยิ่ง ในแต่ละปีรายได้จากการส่งออกไปตลาดต่างประเทศมีมูลค่าสูงและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ปัจจุบันประเทศไทยมีการนำเข้าวัตถุดิบหวายเป็นจำนวนมาก เพราะวัตถุดิบหวายในประเทศขาดแคลน นอกจากนี้คุณภาพของหวายที่นำเข้ายังไม่ดีเท่าที่ควร

ดังนั้นเพื่อให้การใช้ประโยชน์จากไผ่และหวาย มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดรายได้แก่ชุมชน ควรมีการคัดเลือกพันธุ์ที่มีความเหมาะสมสำหรับสภาพพื้นที่และการใช้ประโยชน์ มีวิธีการเขตกรรมและการจัดการแปลงปลูกและการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลผลิตหวายและไผ่ รวมถึงการศึกษาความต้องการของตลาดของพืชทั้งสองชนิด เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและสร้างช่องทางในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน อันจะเป็นแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนการใช้ที่ดินจากการปลูกพืชระยะสั้นมาเป็นการปลูกพืชที่มีระยะเวลาเก็บเกี่ยวนานขึ้นและมีการใช้สารเคมีในการปลูกลดน้อยลง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาและรวบรวมชนิดไผ่และหวายที่มีการปลูกบนพื้นที่สูงและมีการใช้ประโยชน์
- 2.2 เพื่อศึกษาและคัดเลือกลักษณะไผ่ที่ดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตต้นพันธุ์
- 2.3 เพื่อศึกษาวิธีการจัดการที่เหมาะสมสำหรับการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของไผ่และหวาย
- 2.4 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ระบบการผลิตและการตลาดของไผ่และหวาย

3. ขอบเขตโครงการวิจัย

3.1 การศึกษาและรวบรวมชนิดไม้และหวายที่มีการปลูกบนพื้นที่สูงและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง

3.2 การศึกษาและคัดเลือกลักษณะไม้ที่ดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตต้นพันธุ์ในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง

3.3 การศึกษาวิธีการจัดการที่เหมาะสมสำหรับการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของไม้และหวายในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง

3.4 การศึกษาและวิเคราะห์ระบบการผลิตและการตลาดของไม้และหวายในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง

